

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Лавриш Юліани Едуардівни на дисертаційне дослідження
Абрамович Вероніки Євгеніївни
«Професійна підготовка лікарів загальної практики у Франції в
сучасних умовах»
подане на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00. 04 – теорія і методика професійної освіти**

Трансформаційні процеси в європейському і світовому освітньому просторі, активним учасником яких є вітчизняна система вищої освіти, спонукає учених і педагогів практиків до вивчення передового педагогічного досвіду підготовки фахівців-професіоналів, які відповідають рівню вимог сьогодення. Дослідження та аналіз стану медицини світовою спільнотою медиків та науковців довели, що ключовими чинниками змін є реформи у медичній освіті, тому що очікування та потреби суспільства змінюються, новітні наукові знання та інформаційні технології запроваджуються, а це засвідчує те, що необхідна постійна професійна співпраця та вдосконалення своїх знань впродовж всього життя.

У цьому контексті значний науковий і практичний інтерес складає досвід організації медичної освіти у Франції, що сприяє модернізації концепції медичної освіти в Україні у період її інтеграції в міжнародний освітній простір. Підсилює цей інтерес ще й те, що в підготовці фахівців відповідного напрямку в нашій країні наявні суттєві проблеми: неузгодженість змісту ступеневої підготовки фахівців та змісту їх практичної діяльності, неповна відповідність стандартам ВФМО, недостатня розробка нормативно-правової бази щодо підготовки лікарів, відсутність єдиної загальноприйнятої і науково обґрунтованої моделі підготовки таких фахівців у вищих медичних навчальних закладах, застосування застарілих форм, засобів та методів навчання та ін.

Тому, дисертаційне дослідження Абрамович В.Є., присвячене актуальним питанням професійної підготовки лікарів загальної практики у вищих медичних школах Франції, має достатньо вагоме теоретичне і практичне значення. Цінність його зумовлена також й тим, що впровадження результатів дослідження, викладених у навчально-методичному посібнику «Теорія і методика вищої медичної освіти: французький досвід» і методичних рекомендаціях «Модернізація професійної підготовки сімейних лікарів в Україні на досвіді Франції», запропонованих Веронікою Євгеніївною, сприятимуть розробці базової навчальної програми, яка дозволить підтримувати кваліфікацію лікаря, чії навички не залежали б від державних кордонів, а також визначають міжнародні стандартизовані методи для оцінки професійної кваліфікації і

діяльності, які можуть бути застосовані при переддипломній, післядипломній і безперервній медичній освіті. А саме ці вимоги зазначені у Резолюції 48.8. ВФМО щодо переорієнтації медичної освіти.

Важливість роботи підсилює те, що дисертацію виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри педагогічної майстерності Київського міжнародного університету «Зміст і сучасні інтерактивні 3 технології ступеневої освіти дітей і дорослих згідно з державними стандартами освіти України» (державний реєстраційний номер 01040006164) та в контексті науково-дослідної роботи кафедри іноземних мов Національного медичного університету імені О. О. Богомольця «Комплексний контроль рівня сформованості лінгвістичної компетенції майбутніх медиків» (державний реєстраційний номер 0112U001409).

Відповідно до задуму, В.Є. Абрамович чітко сформулювала тему дисертації, вдало визначила категоріальний апарат дослідження (мету, завдання, об'єкт, предмет), дібрала адекватні завданням методи наукового пошуку, що дало змогу досягти поставленої мети. Дисертаційна робота чітко структурована – розкрито всі складові проблеми, включаючи термінологічний словник, за допомогою якого автор вводить у вітчизняний науковий обіг ряд нових термінів і понять. Зміст роботи відповідає основним завданням дослідження і відображає їх виконання. На схвалення заслуговує розгорнутий тематичний аналіз робіт зарубіжних авторів з теми дослідження.

Аналіз тексту дисертаційного дослідження дає підстави стверджувати, що воно є самостійним, науково-виваженим, завершеним на даному етапі (відповідно до поставленої мети), відзначається науковою новизною, має теоретичне і практичне значення.

Вважаємо, що в дисертації В.Є. Абрамович на основі вивчення широкого масиву наукової літератури та аналізу власного практичного досвіду уперше визначено головні тенденції розвитку і модернізації медичної освіти у Франції; з'ясовано складники змісту освітньо-професійних програм підготовки, розкрито зміст і структуру, форми та методи навчання і оцінювання на до- та післядипломному етапах професійної підготовки лікарів загальної практики; визначено можливості імплементації французького досвіду у професійну підготовку сімейних лікарів у вищих медичних навчальних закладах України.

Вивчення тексту дисертації та автореферату, змісту наукових статей і методичних рекомендацій з теми дослідження дає змогу зазначити, що матеріали і джерельна база дослідження В.Є. Абрамович можуть бути використані дослідниками проблеми формування професійної компетентності, викладачами і студентами вищих медичних навчальних закладів України, менеджерами медичної освіти, науковцями, які досліджують проблеми зарубіжної професійної освіти, аспірантами у галузі порівняльної педагогіки для поглиблення їхніх знань, оновлення навчальних планів, програм, курсів. Слід зазначити, що наукові доробки дисертантки вже пройшли певну апробацію у вищих медичних закладах

України різних рівнів акредитації, що підтверджено відповідними документами.

Окремої уваги заслуговує аналіз семантики понятійного апарату галузевих стандартів та визначення головних параметрів, принципів, характеристик, концепту спеціальності, компетенції лікаря ЗП і змісту його професійної підготовки (вимоги, функції, роль, завдання, обов'язки, умови сертифікації лікаря і процедури авторизації медичної практики, кадрове забезпечення і види діяльності фахівців) в системі охорони здоров'я Французької Республіки.

Вважаємо вагомим і важливим здобутком автора дисертації, який може бути використаний у системі вітчизняної професійної освіти, аналіз технологій та критеріїв зарахування абітурієнтів до вищих навчальних закладів та зарахування майбутніх інтернів до інтернатури. Дослідниця звертає увагу на важливість відбору абітурієнтів з точки зору їх майбутніх професійних можливостей та психологічної підготовки, так як це перший етап у процесі підготовки фахівців і успішність усього процесу залежить від особистості самого абітурієнта. Адже професія лікаря вимагає не тільки наявності глибоких знань, але й стійких моральних принципів та певної психологічної готовності.

Слушними і актуальними відаються міркування дисертантки про те, що серед методів організації навчальних занять превалюють методи проблемно-пошукового навчання, які ґрунтуються на аналізі практичних проблемних ситуацій та інших інтерактивних методах, які розвивають критичне та клінічне мислення майбутніх лікарів. За спостереженням В.Є. Абрамович саме ці педагогічні технології забезпечують формування вмінь і навичок вирішення практичних завдань та спрямовані на інтеграцію діяльності викладача і студента у процесі навчання, розширюють самостійну пошукову і дослідницьку діяльність студентів.

На нашу думку, важливою для вітчизняної теорії та практики професійної медичної освіти є проведена дисертанткою порівняльна характеристика навчальних планів із спеціальності «Лікар загальної практики» різних вищих медичних шкіл Франції. Дисертантка показала, що навчальні дисципліни, які можна віднести до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки, є адаптованими до спеціальності, за якою здійснюється підготовка фахівців, і не перевантажують навчальний план.

На основі аналізу джерельної бази, авторка дисертації встановила, що професійна підготовка лікарів у Франції здійснюється відповідно до положень ступеневої системи освіти, яка, за твердженнями дослідниці, передбачає реалізацію принципів послідовності та наступності в професійній підготовці фахівців на різних її етапах і забезпечує високий рівень професійної компетентності медичних працівників.

Автореферат і авторські публікації повністю відображують основні положення і висновки, викладені в тексті дисертації. Вони засвідчують високий науково-теоретичний рівень дисертаційної роботи.

Однак, маємо підстави констатувати, що в ній наявні дискусійні моменти та побажання.

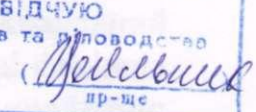
1. У тексті Вступу бажано було б посилити актуальність дисертаційного дослідження через висвітлення законодавчо-нормативної бази, що регламентує розвиток медичної освіти в Україні та вказати на існуючі об'єктивні суперечності, що перешкоджають ефективному реформуванню галузі.
2. Серед зауважень можна зазначити те, що здійснюючи аналіз складових професійної компетентності лікарів загальної практики у Франції, доцільно було розмежувати поняття «професіоналізм», «компетенції» та «компетентність», «професійна» та «загальна» компетенція (стр.70), оскільки ці терміни вживаються дисертанткою у одному семантичному полі. Так, на стр. 64 зазначено, що термін «компетенція» може означати як певну компетенцію, так і професійну компетентність у цілому. Саме тому виникає певне непорозуміння великої кількості наведених прикладів компетенцій, які визначені різними організаціями, наприклад 6 професійних компетенцій Всесвітньої організації сімейних лікарів «WONCA TREE» (стр. 68), 5 компетенцій у схемі «маргаритка компетенцій» (стр. 70), комплекс додаткових професійних компетенцій на стр. 71 і певний перелік компетенцій у моделі професійної підготовки фахівця (дод. Е 1). Бажано було б уніфікувати ці компетенції та визначити спільні або основні.
3. На нашу думку, ґрунтовнішого аналізу заслуговують дисципліни психолого-педагогічного циклу, що входять до циклу гуманітарного блоку навчальних дисциплін другого етапу навчання. Вивчення проблеми педагогічної підготовки лікарів до викладання в університетах додало б практичної значущості дослідженню, оскільки проблема навчання лікарів-викладачів є актуальною і в Україні. Також лікарі відіграють певну освітню роль і під час навчання пацієнтів, а освіта пацієнта – один із профілактичних заходів захворювання і входить до необхідних вмінь та навичок лікарів з метою реалізації успішного комплексного лікування.
4. Дискусійною, на наш погляд, є рекомендація імплементації французького досвіду через розроблення стимулюючих програм з підвищення привабливості спеціальності ЗП/СМ (стр. 192), оскільки не надано пояснення терміну «стимулююча програма з підвищення привабливості спеціальності».
5. На наш погляд, дисертація суттєво виграла б, якщо дисертантка звернула увагу на значущість процесу професіоналізації професії лікаря як такої, що виражається через розробку та впровадження стандартів професійної підготовки та діяльності медичного персоналу безпосередньо фахівцями цієї галузі і затверджується відповідними професійними асоціаціями, а не нав'язується і контролюється державою.

Слід також звернути увагу на дотримання мовно-стилістичної культури дослідження.

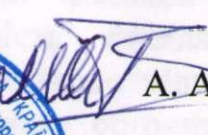
Дисертаційна робота Абрамович Вероніки Євгеніївни «Професійна підготовка лікарів загальної практики у Франції в сучасних умовах» є завершеним науковим дослідженням, що слугує вагомим внеском у розвиток актуального напрямку вітчизняної педагогічної науки і практики. Враховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їхнє практичне значення, а також відповідність поданої роботи вимогам п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» щодо кандидатських дисертацій та іншим інструктивним вимогам МОН України щодо кандидатських дисертацій, вважаємо, що її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

К.п.н., доц. , в.о. завідувача кафедри
англійської мови технічного
спрямування №2
факультету лінгвістики
Національного технічного
університету України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського»

Учений секретар
Національного технічного
університету
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Ю. Е. Лавриш
Підпис гр.
ЗАСВІДЧУЮ
Відділ кадрів та співводства
підпис пр-ще

А. А. Мельниченко